

آیین نامه برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد

دبیر خانه جشنواره دهم

مقدمه

دهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، پاییز سال جاری در تهران برگزار می‌شود.

در شماره گذشته نشریه جوانه، دبیر محترم دهمین جشنواره، از تغییرات مهمی سخن گفت که در روند برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد اندیشیده شده است. در این شماره، برای اطلاع دقیق‌تر ناشران و مؤلفان محترم کتاب‌های آموزشی، آیین نامه برگزاری این جشنواره منتشر می‌شود.

مطابق این آیین نامه، روند اجرایی جشنواره با اعلام فهرست کتاب‌های مناسب به کمیته علمی داوران آغاز می‌شود. اعضای این کمیته برحسب تعداد کتاب‌های موجود، به تشکیل گروه‌های داور و انتخاب سرگروه‌ها مبادرت می‌ورزند و در طول مدت برگزاری جشنواره، بر روند داور و نظارت می‌کنند. گروه‌های محترم داور و نیز کتاب‌ها را بررسی و نتایج را در برگه‌های مربوط ثبت می‌کنند. به این ترتیب تعدادی از کتاب‌ها به‌عنوان نامزد معرفی و از بین آن‌ها کتاب برگزیده یا تقدیری انتخاب می‌شود.

مطابق آیین نامه، ترکیب اعضای کمیته‌های داور و سهمیه هر گروه داور از جوایز جشنواره، ممکن است تحت تأثیر تعداد کتاب‌های موجود اندکی تغییر یابد. ضمن آنکه جوایز ویژه نیز به پیشنهاد دبیر جشنواره و تصویب کمیته علمی اهدا می‌شود. با این مقدمه کوتاه نگاهی می‌اندازیم به بخش «ضوابط و مراحل داور» از آیین نامه برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد.

ضوابط و مراحل داور

۱. انتصاب دبیر جشنواره و وظایف او

۱-۱. مسئولیت زمان‌بندی برنامه‌ها و برگزاری مطلوب جشنواره با دبیر جشنواره است.

۱-۲. دبیر جشنواره از سوی رئیس سازمان پژوهش منصوب

می‌شود و می‌تواند برای خود یک دستیار اجرایی انتخاب کند.

۳-۱. دبیر جشنواره موظف است در اولین فرصت، کمیته علمی سه نفره جشنواره را به رئیس سازمان پژوهش و معاون محترم وزیر پیشنهاد دهد و موافقت او را جلب کند.

۴-۱. دبیر جشنواره سرگروه‌های پیشنهادی خود را به کمیته علمی معرفی و در صورت جلب موافقت اعضای هیئت، برای آن‌ها حکم صادر می‌کند. دبیر همچنین موظف است، اطلاعات و برگه‌های لازم را به‌موقع در اختیار سرگروه‌های محترم داور قرار دهد و از آن‌ها رسید دریافت دارد.

۵-۱. معرفی رسمی اعضای گروه‌های داور به کمیته علمی و امضای ابلاغ آن‌ها از وظایف دبیر جشنواره است.

۶-۱. دبیر جشنواره به اتفاق رئیس سازمان پژوهش، یکی از دو امضاکننده دیپلم‌های افتخار خواهد بود.

۷-۱. تنظیم و گزارش حق‌الزحمه داوران و سرگروه‌های محترم داور و اعضای کمیته علمی برعهده دبیر جشنواره است.

۲. کمیته علمی جشنواره

۱-۲. اعضای کمیته علمی از بین افرادی انتخاب می‌شوند که سابقه فعالیت‌های آموزشی مؤثر و از جمله تدوین یا انتشار کتاب‌های آموزشی مفید و مناسب و داور در جشنواره‌های آموزشی، به‌خصوص جشنواره‌های انتخاب کتاب دارند.

۲-۲. ابلاغ اعضای کمیته علمی توسط رئیس محترم سازمان پژوهش امضا می‌شود.

۳-۲. هیئت علمی، با توجه به فهرست نهایی کتاب‌های مناسب در هر گروه، تعداد گروه‌های داور و تعداد اعضای هر گروه را تعیین و به دبیر جشنواره ابلاغ می‌کند. چنانچه لازم باشد نکته خاصی درباره سوابق علمی، تجربه‌های کاری یا ترکیب اعضای گروه‌های داور لحاظ شود، موضوع به‌صورت مقتضی به اطلاع دبیر جشنواره می‌رسد.

۴-۲. کمیته علمی موظف است حداکثر ظرف یک هفته سوابق علمی سرگروه‌های معرفی شده از سوی دبیر جشنواره را بررسی و صلاحیت آن‌ها را تأیید و به دبیر اعلام کند.

۴-۵. اعضای این کمیته همچنین ظرف حداکثر یک هفته سوابق کاری داوران معرفی شده از سوی سرگروه‌ها را بررسی خواهند کرد و در صورتی که نسبت به سوابق و تجربه افراد معرفی شده یا ترکیب گروه داوران و تعداد آن‌ها نظر خاصی داشته باشند، به دبیر جشنواره اعلام خواهند کرد.

۲-۶. بزرگداشت پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی و انتخاب ناشر یا ناشران برگزیده، و تأیید روند داوری‌ها با ملاحظه اسناد و بیانیه پایانی گروه‌های داوری، از وظایف کمیته علمی است.

۳-۳. سرگروه موظف است نشست‌های پیش‌بینی شده را در زمان لازم برگزار کند. در صورت بروز تغییر اضطراری در زمان برگزاری نشست‌ها، مراتب باید توسط سرگروه و دست‌کم ۲۴ ساعت قبل از زمان پیش‌بینی شده به اطلاع دبیرخانه برسد.

۳-۱. سرگروه‌ها موظف هستند، برحسب سطح و نوع کتاب‌های موجود و قوانین جشنواره، حداکثر ظرف یک هفته پس از اعلام موافقت کمیته علمی با مسئولیت آن‌ها، اسامی داوران پیشنهادی گروه خود را همراه با سوابق کاری آن‌ها، در اختیار دبیر جشنواره بگذارند.

۳-۲. انجام هماهنگی‌های لازم با اعضای گروه داوری و دبیرخانه

۴. هیئت داوران

۴-۱. تعداد اعضای هیئت داوران هر گروه، سه نفر خواهد بود. موارد استثنایی پیش از تشکیل گروه، توسط کمیته علمی به دبیر جشنواره اعلام خواهد شد. در هر حال تعداد اعضای هر گروه حتماً فرد خواهد بود.

۴-۲. داوران گروه‌ها از سوی هر گروه انتخاب و با نظر موافق دبیر جشنواره، به کمیته علمی معرفی می‌شوند.

۴-۳. داوران از بین کارشناسان، معلمان و ناشران آشنا با موضوع

۳. وظایف سرگروه‌های داوری

۳-۱. سرگروه‌ها موظف هستند، برحسب سطح و نوع کتاب‌های موجود و قوانین جشنواره، حداکثر ظرف یک هفته پس از اعلام موافقت کمیته علمی با مسئولیت آن‌ها، اسامی داوران پیشنهادی گروه خود را همراه با سوابق کاری آن‌ها، در اختیار دبیر جشنواره بگذارند.

۳-۲. انجام هماهنگی‌های لازم با اعضای گروه داوری و دبیرخانه

کتاب آموزشی انتخاب می‌شوند و ابلاغ آن‌ها از سوی دبیر جشنواره صادر و امضا می‌شود.

۴-۴. افراد یا ناشرانی که خود از پدیدآورندگان و ناشران کتاب‌های مناسب همان دوره هستند، نمی‌توانند عضو همان گروهی باشند که کتابشان در آن مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ مگر اینکه کتابشان از چرخه بررسی کنار گذاشته شود. این امر با امضای رضایت‌نامه کتبی توسط مدیر مسئول انتشارات یا داور و پیش از امضای ابلاغ باید به اطلاع دبیر جشنواره برسد.

۴-۵. برای هر یک از گروه‌های داوری، برحسب حجم کتاب‌های مناسب زیرگروه‌های تحت پوشش، سهمیه‌ای به‌منظور معرفی کتاب‌های برگزیده و تقدیری در نظر گرفته می‌شود که حداکثر پیش از برگزاری نشست مشترک گروه به اطلاع آن‌ها می‌رسد.

۵. سیر بررسی و داوری کتاب‌ها

۵-۱. تنها کتابی در اختیار گروه‌های محترم داوری قرار می‌گیرد که در آخرین دوره بررسی کتاب‌های آموزشی، در چرخه بررسی کتاب دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی قرار گرفته، عنوان کتاب مناسب را اخذ کرده و در فهرست کتاب‌های مناسب یا کتاب‌نامه رشد منتشر شده باشد.

تبصره: در سال ۱۳۹۲ استثنائاً دو دوره آخر با هم برگزار می‌شود. ۵-۲. به‌منظور راهیابی بهترین کتاب‌ها به جشنواره، در هر موضوع حداکثر ۱۰ عنوان کتاب از کتاب‌های مناسب دوره که بالاترین امتیاز را در گروه خود به‌دست آورده‌اند، به دبیرخانه جشنواره معرفی می‌شوند. چنانچه تعداد کتاب‌های مناسب کمتر از این باشد، در معرفی کتاب به موارد موجود بسنده می‌شود. رعایت معیار سقف (حداکثر ۱۰ عنوان) را استثنائاً و حداکثر در پنج گروه داوری می‌توان نادیده گرفت. این در صورتی است که مورد با ذکر دلایل از سوی دبیر جشنواره درخواست شود و مورد پذیرش کمیته علمی قرار گیرد. ۵-۳. مجموعه‌هایی را که به‌لحاظ موضوعی وابسته به هم هستند و همه در یک دوره مورد بررسی قرار گرفته‌اند، می‌توان یک عنوان به‌شمار آورد.

۵-۴. داوران محترم گروه‌ها موظف‌اند، هر کدام برای هر کتاب یک برگه داوری تکمیل کنند که در آن امتیازهای جزئی و نهایی هر کتاب مشخص باشد. این برگه‌ها تا برگزاری آخرین نشست مشترک گروه، توسط خود داوران نگهداری می‌شوند. داوران محترم باید در آخرین نشست مشترک خود کتاب‌هایی را به بحث و بررسی بگذارند که بالاترین امتیازها را کسب کرده‌اند و نتیجه نهایی کار خود را با تکمیل برگه‌های لازم طی صورت‌جلسه‌ای که به امضای همه اعضای گروه رسیده است، با ذکر دلایل به دبیر جشنواره اعلام کنند. ۵-۵. مطابق ماده ۴ مصوبه ۸۲۸ «شورای عالی آموزش و پرورش»، کتاب برگزیده باید همانند همه منابع آموزشی و تربیتی دیگر، واجد

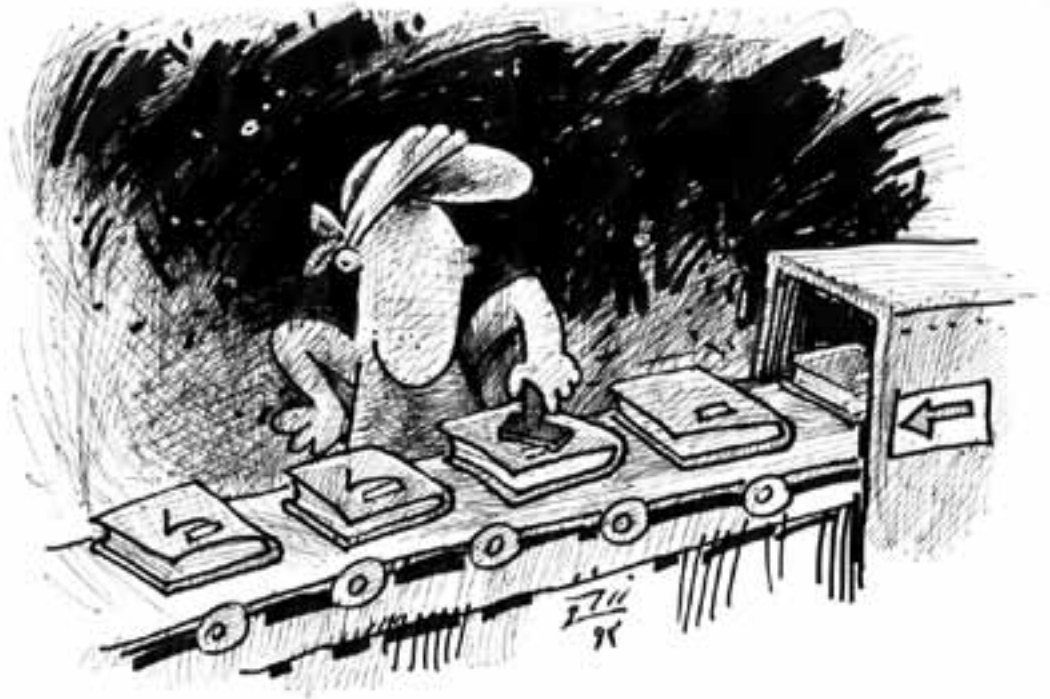
این معیارهای عمومی باشد: جذابیت شکلی و ظاهری؛ خلاقیت و نوآوری؛ رعایت قواعد زبان و خط فارسی؛ رعایت اصول بهداشتی و ایمنی؛ سهولت به‌کارگیری؛ صحت و دقت علمی؛ تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی؛ رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی؛ تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد؛ به‌روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان؛ سادگی و روانی محتوا؛ توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی. ۵-۶. در انتخاب کتاب‌های برگزیده و تقدیری، علاوه بر معیارهای عمومی بند پیش، توجه به اصول زیر ضرورت دارد: هماهنگی و هم‌سویی با اهداف و رویکرد برنامه درسی؛ تسهیل، توسعه و تعمیق آموزش؛ توجه به زبان فارسی معیار؛ توجه به یادگیری مؤثرتر و پایدارتر؛ رعایت نوآوری و ابتکار و اتخاذ روش‌های نو و جذاب در ارائه محتوا و سایر ویژگی‌های تخصصی مرتبط.

۵-۷. کتاب برگزیده باید بتواند بیش از ۸۵ درصد امتیاز یک کتاب خوب آموزشی را در برگه داوری به‌دست آورد و کمترین مشکل را چه در روش‌ها، چه در محتوا و چه در شکل داشته باشد. چنانچه کتابی در نوع خود، از هر حیث برتری داشت و جزو بهترین کتاب‌های گروه خود به‌شمار می‌آید و نقص مهمی در آن در هر یک از محورهای گفته شده در بند پیش دیده نمی‌شود، با نظر اعضای گروه به‌عنوان کتاب برگزیده انتخاب می‌شود و در غیر این صورت به اعطای عنوان تقدیری بسنده می‌شود. طبعاً پذیرفتنی نیست کتابی را به‌عنوان کتاب برگزیده اعلام کنیم، در حالی که کتاب‌های آموزشی به‌مراتب بهتر از آن، در همان گروه در بازار کتاب وجود داشته باشند. ۵-۸. ملاک عمل دبیرخانه جشنواره کتاب‌های آموزشی برای اعلام کتاب‌های برگزیده و تقدیری، آخرین صورت‌جلسه‌ای خواهد بود که به امضای کلیه داوران رسیده است.

۵-۹. چنانچه گروه‌های محترم داوران، در حوزه تولید کتاب آموزشی به فعالیت و تلاش قابل ستایشی برخوردارند، می‌توانند مورد را به دبیر جشنواره رشد معرفی کنند تا در فهرست نامزدهای بخش ویژه قرار داده شود و پس از بررسی همه نامزدهای اعلام شده، از ناشران یا پدیدآورندگان کتاب یا کتاب‌های مذکور به‌طور ویژه تقدیر شود. مورد پس از بررسی نهایی توسط دبیر جشنواره، با ذکر دلایل به کمیته علمی اعلام می‌شود و در صورت تأیید هیئت مذکور در شمار برگزیدگان جشنواره قرار می‌گیرد.

۵-۱۰. در پایان جلسات، تمامی مستندات به همراه صورت‌جلسات به دبیرخانه جشنواره تحویل می‌شود.

۵-۱۱. چنانچه در حین بررسی داوران محترم، مشخص شود کتابی به‌دلیل اعلام نادرست تاریخ چاپ، یا انتشار بدون مجوز آثار دیگران دچار تخلف شده است، کتاب با ذکر دلیل از چرخه بررسی کنار گذاشته می‌شود.

۶. نتایج داوری

۱-۶. هر گروه داوری، حداقل سه کتاب را که بالاترین امتیازها را به دست آورده‌اند و صلاحیت کسب عنوان برگزیده را دارند، برای دریافت جایزه نامزد می‌کند. اگر سهم در نظر گرفته شده برای یک گروه داوری، بیش از یک عنوان باشد، به ازای هر سهم دو عنوان کتاب نامزد و معرفی می‌شود. مثلاً گروهی که می‌تواند یک کتاب برگزیده و یک کتاب تقدیری معرفی کند، لازم است چهار نامزد معرفی کند. انتشار فهرست نامزدهای هر گروه داوری، پیش از برگزاری مراسم پایانی جشنواره اشکالی ندارد.

۲-۶. در صورتی که گروه داوران در نشست‌های خود نتواند به تعداد کافی نامزد معرفی کند، با حضور دبیر جشنواره (بدون حق رأی) جلسه‌ای تشکیل می‌دهد و می‌کوشد با بحث و گفت‌وگو به این هدف دست یابد. اگر علی‌رغم تشکیل جلسه، نتیجه نهایی کمتر از میزان لازم بود، به همان تعداد بسنده می‌شود.

۳-۶. بیانیه هیئت داوران مهم‌ترین سند علمی جشنواره است و حاوی تحلیلی از وضعیت کتاب‌های مورد بررسی اعم از نکات مثبت و منفی و توصیه‌های کاربردی برای تولیدکنندگان کتاب‌های آموزشی خواهد بود. توصیه می‌شود متن بیانیه تا جای ممکن خلاصه، متناسب با حجم کتاب‌ها و حاوی دیدگاه‌های مهم و همگانی هیئت محترم داوران باشد تا مخاطبان رغبت بیشتری به

مطالعه آن داشته باشند. طبعاً انتشار بیانیه گروه‌ها هم‌زمان با انتشار نتایج نهایی رقابت‌ها میسر خواهد بود.

۴-۶. انتشار مشخصات کتاب‌های برگزیده تا برگزاری مراسم پایانی ممنوع است. صیانت از این امر به‌عهده اعضای کمیته داوری و دبیر جشنواره است.

۷. مراسم پایانی

۱-۷. اسامی کتاب‌های برگزیده و تقدیری طی مراسمی که به‌صورت رسمی برگزار می‌شود، به علاقه‌مندان و رسانه‌های همگانی اعلام می‌شود.

۲-۷. کتاب‌های برگزیده علاوه بر دریافت جایزه در نظر گرفته شده و دیپلم افتخار، تندیس ویژه جشنواره را نیز دریافت می‌کنند.

۳-۷. پدیدآورندگان و ناشرانی که کتابشان به‌عنوان نامزد معرفی شده است، به مراسم پایانی دعوت می‌شوند.

۴-۷. دعوت از خبرنگاران خاص کتاب یا بخش فرهنگی خبرگزاری‌ها و روزنامه‌های مهم سراسری برای پوشش خبری مراسم پایانی و نتایج جشنواره، از وظایف دبیر جشنواره و دستیار اوست. این افراد باید دست‌کم یک هفته پیش از برگزاری مراسم پایانی جشنواره از برگزاری آن مطلع شده باشند.

طرح: سعید زارقی